

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

ČEMU SLOUŽÍ BABYBOXY ?

Vedoucí práce: Mgr. Irena Bublíková

Autor práce: Pavla Tomášková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: kombinovaná

Ročník: třetí

2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Dne 16.6.2007

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Ireně Bublíkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 <u>Historická exkurze do problematiky „odložení dítěte“</u>	8
2 <u>Problematika „odložení dítěte“ v současnosti</u>	18
2.1 Schránky pro odložené děti ve Slovenské republice.....	19
3 <u>Schránky pro odložené děti v České republice</u>	20
3.1 Technické parametry babyboxu	21
3.2 Spolupráce Nadačního fondu pro odložené děti Statim s Fondem ohrožených dětí .	21
3.3 Postup sociálních pracovníků při odložení dítěte do babyboxu	23
3.4 Trestní odpovědnost při odložení dítěte do babyboxu	24
4 <u>Případy využití babyboxu</u>	25
4.1 První případ	26
4.2 Druhý případ	27
4.3 Třetí případ	27
4.4 Čtvrtý případ	28
4.5 Pátý případ	28
4.6 Šestý případ.....	28
5 <u>Disputace odborníků o existenci babyboxu</u>	29
5.1 Hledisko odborníků z oblasti zdravotnictví	29
5.1.1 Neonatologické oddělení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze	29
5.1.2 Ministerstvo zdravotnictví	30
5.1.3 Společnost sociální pediatrie ČLS JEP	31
5.1.4 Hledisko psychologa	32
5.2 Stanovisko odborníků z oblasti práva	33
5.2.1 Fond ohrožených dětí	33

5.2.2 Ústav státu a práva Akademie věd České republiky	33
5.2.3 Hledisko soudkyně	34
6 <u>Legitimní alternativy pro odložení dítěte</u>	35
ZÁVĚR	38
Seznam použitých zdrojů	40
Seznam příloh	44
Přílohy	45
Abstrakt	55

ÚVOD

Babyboxy jsem vždy vnímala z médií jako formu prevence a ochrany dětí, které jsou po porodu vážně ohroženy na životě, neboť se rodí jako nechtěné. V tragických případech se stávají obětí dvou trestných činů - opuštění dítěte na odlehlém místě s následkem smrti nebo vraždy rukou své matky, otce či jiné osoby.

Je obecně známé, že k těmto činům docházelo v minulosti a děje se tomu tak i v současnosti. Pachatelem jsou většinou matky, které těhotenství a následný porod prožívají jako silně nežádoucí. Narození nechtěného dítěte se pro ně stane natolik neúnosné, že se v této situaci zachovají extrémně drasticky a dítě buď odloží na odlehlém místě nebo ho zabijí. Můžeme jen odhadovat přesné důvody a okolnosti způsobující, že se osoba, která má osud dítěte ve svých rukou, rozhodne pro popsání řešení situace. Těmto matkám, rodičům nebo osobám nabízí občanské sdružení Babybox pro odložené děti – Statim schránku, do které je možné novorozené dítě anonymně odložit.

Zájem o problematiku babyboxů ve mně podnítil publikovaný rozhovor mezi JUDr. Marií Vodičkovou, MUDr. Františkem Schneibergem a MUDr. Jaroslavem Šturmou, kteří společně diskutovali o tom, zda podpořit či odmítnout myšlenku zřizování schránek pro odložené děti (babyboxů) v České republice. V rozhovoru, kterému se mimo jiné věnuji v 5. kapitole, bylo položeno množství pro i proti argumentů. Přivedly mě k poznání, že existence babyboxů zasahuje do oblasti práva, medicíny, sociální práce a především, že se nejedná o zcela novou záležitost - schránky pro odložené děti vznikaly již ve středověké Evropě a k vraždám novorozenců nebo jejich opouštění docházelo zřejmě v každé lidské civilizaci. Skutečnost, že k tomuto dochází i v 21. století, vypovídá o vývojovém stupni morálky minimálně euro-americké společnosti.

Shledávám za důležité a užitečné věnovat větší pozornost historické exkurzi do problematiky opouštění, odkládání a vražd novorozenců nebo dětí. Měla by čtenáři odhalit, jaké společenské postavení měly děti v jednotlivých historických obdobích od antiky po

20. století. Zároveň poukázat na to, jak různá evropská společenství zacházela s nechtěnými dětmi nebo jakým způsobem byla vražda novorozence vnímána. Druhá a třetí kapitola obsahuje informace o tom, jak dnešní společnost chrání ohrožené novorozence. Samostatnou kapitolu pak věnuji České republice, vzniku babyboxů, pracovnímu postupu sociálních pracovníků při odložení dítěte do babyboxu a zda se osoba, která dítě odkládá do babyboxu dopustí trestného činu. Do následující čtvrté kapitoly jsem vložila kazuistiku odložených dětí do babyboxů. Z nich vyplývá, jaké informace mohou být o zveřejňovány a jak se změnil jejich život tím, že byly někdy anonymně, někdy „napůl“ anonymně odloženy. V předposlední kapitole uvádím ve zkrácené podobě argumenty jednotlivých odborníků a subjektů z oblasti zdravotnictví a práva, kteří se vyjadřovali k existenci babyboxů. Argumenty obsahují informace o konkrétních zákonech, kterých se babyboxy dotýkají. Práci poté uzavírá kapitola o alternativách v případě, že matka nosí nechtěné dítě a odmítá ho po porodu vychovávat. Pro orientaci v textu zvýrazňuji určité údaje tučným písmem.

Babyboxy, které jsou v České republice novinkou od r. 2005, vnímá široká veřejnost kladně, neboť zachraňují lidský život. Dominantním cílem této bakalářské práce je, aby čtenář vnímal babyboxy v širších souvislostech.

1 Exkurze do historie odložení dítěte

Odloženým dítětem je míněno dítě, které jeho rodiče anonymně odloží a většinou se jedná o novorozence. Prvním historicky známým nalezcem byl pravděpodobně Mojžíš, jenž ve 14. století př. n. l. plul v košíku po Nilu, vylovila jej faraónská princezna a na svém dvoře poté vychovala. Odloženým dítětem byl také Oidipus pocházející z královské rodiny, kterého jeho otec v lese pohodil. Oidipus pak přežil díky pastýřům, kteří ho našli.¹

„V období antiky každý porod znamenal poskvrnění domu, které se sice zmírňovalo tím, že se už předem celý dům vymazal smůlou, ale přesto bylo třeba ho potom znovu očistit.“² Brzy po narození se pro dítě připravila očištná koupel, do které se vždy přidala ještě další tekutina. Většinou se do ní přidával olej, ale ve **Spartě** se k tomuto účelu užívalo vína, neboť Sparťané věřili, že slabé a postižené dítě koupel ve vínu nesnese a zemře. Ve Spartě o každém novorozeněti rozhodoval stát. V případě, že děti byly slabé, předpokládalo se, že by nedokázaly snést spartskou výchovu. Proto *„byly pohozeny v Táygetsém pohoří, kde je čekala jistá smrt.“³* Odložení však často neminulo ani zdravé děti, zvláště když byly ženského pohlaví. Chlapec pro rodinu představoval budoucí pracovní sílu a lepší životní vyhlídky, byl přijímán s pýchou a s radostí.

Narození dítěte bylo v **Řecku** významnou událostí. Nový člen rodiny se pátého dne po narození vítal určitými zdravotnickými, právními a náboženskými úkony. Podstatou právního úkonu bylo provedení obřadu „**amfidromiá**“ („obíhání kolem krbu“), při kterém měl otec uznat či odmítnout otcovství k dítěti. Krb či ohniště byly považovány za kultovní střed domácnosti, kolem něhož se shromažďovala celá rodina. *„Novorozeně bylo nošeno kolem středu, a tím se dávalo pod ochranu bohyně domácího krbu Hestie.“⁴*

¹ Srov. POKORNÁ, M., HESS, L. *Babybox – Statim : Informace* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložení dětí – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

² KALAŠOVÁ, B. *Antika : Společnost* [online]. Verze 1.0. 2004 [cit. 2007-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1503>>.

³ Tamtéž, [cit. 2007-04-30].

⁴ Tamtéž.

V **Athénách** nebylo odložení dítěte pokládáno za protiprávní čin⁵, neboť v minulých staletích se nejenom zde, ale i u dalších národů, široce uznávalo právo otce „**potestas patris**.“⁶ Tzn. že dítě bylo považované za otcův majetek a ten s ním mohl, jako s každou jinou věcí, nakládat dle svých potřeb.⁷ Dítě mohl také prodat, zabít či odložit. Děti se stávaly nechtěnými z různých důvodů, např. měly tělesné postižení, byly ženského pohlaví nebo přespočetné. Odkládání nechtěných dětí bylo společensky přijímanou skutečností jak v Řecku, tak v Římě, u starých Anglosassů a pravděpodobně i u Slovanů.⁸

V **Římě** se praktikoval zvyk položit otci novorozeně k nohám. Pokud jej zvedl, uznal tím své otcovství a dítěti se dostalo všech práv.⁹ Jestliže dítě nepřijal, bylo buď kdesi odloženo nebo se stalo přívazkem domácnosti. V 1. pol. 3. století n. l. římský císař Alexandr Severus poprvé zakázal odkládání a usmrcování novorozenců pod skutkovou podstatou vraždy blízkého příbuzného, tj. „**parricidium**.“¹⁰ Další prameny uvádějí, že tomu bylo až ve 4. století n. l., kdy bylo přijato křesťanství jako oficiální státní náboženství.¹¹ Po přijetí určitých humánních opatření římský zákon r. 374 n. l. kvalifikoval zabítí dítěte jako vraždu.¹² Ve stejném století křesťanství veřejně odsoudilo fyzickou likvidaci novorozenat včetně dalšího násilného jednání vůči dětem¹³ a dovolávalo se pro ně milosrdenství.¹⁴

Do počátku **středověku** se přístup k nechtěným dětem zásadně nezměnil. K pozitivní změně došlo až v další dekádě tohoto historického období, kdy povětšinou starokřesťanská církev začala budovat a spravovat nalezince pro nechtěné děti. Zakládaly se charitativní

⁵ Srov. KALAŠOVÁ, B. *Antika : Společnost* [online]. Verze 1.0. 2004 [cit. 2007-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1503>>.

⁶ PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha : G plus G, 1999. s. 16. Zde a nyní. ISBN 80-86103-21-8.

⁷ Srov. Tamtéž, s. 16.

⁸ Srov. MATĚJČEK, Z., LANGMEIER, J. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : Panorama, 1986. s. 20. Panorama světových dějin. ISBN 80-7038-011-X.

⁹ Srov. KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*. 1. vyd. Praha : Orbis, 1962. s. 37. ISBN 11-080-62

¹⁰ KALAŠOVÁ, B. *Antika : Společnost* [online]. Verze 1.0. 2004 [cit. 2007-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1503>>.

¹¹ Srov. POKORNÁ, M., HESS, L. *Babybox – Statim : Informace* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

¹² Srov. PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha : G plus G, 1999. s. 16.

¹³ Srov. POKORNÁ, M., HESS, L. *Babybox - Statim : Informace* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

¹⁴ Srov. MATĚJČEK, Z., LANGMEIER, J. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : Panorama, 1986. s. 20.

ústavy pro odložené děti s názvem „**brefotrofium**“.¹⁵ Cílem byla výživa a opatrování nejmenších dětí v případech, kdy chudí rodiče nebyli schopni své dítě uživit či ochotni jej živit nebo se jednalo o dítě, které v útlém věku osiřelo.¹⁶ Vznikala také „**orfanotrofia**“, sirotčince, které měly podobný účel jako ústavní zařízení pro děti a mládež dnešní doby.¹⁷

Zřejmě první „**dětský nalezinec**“ evropských dějin byl založen v **Miláně r. 787**. Podobné ústavy pak vznikaly v dalších italských a francouzských městech. **Papež Inocenc III.** zřídil **r. 1198** při nemocnici sv. Ducha v **Římě** nalezinec vybavený **historicky prvním otáčecím mechanismem zvaným „torno“**. Jednalo se o schránku ve zdi kláštera, do které bylo možné vložit dítě jen určité velikosti a otočením schránky jej dopravit dovnitř. Odkládající mohl použít zvonek, aby upozornil personál.¹⁸

První německé zařízení vzniklo ve 14. století v Ulmu a v Kolíně. Ročně do nich byly odloženy téměř dvě desítky dětí. V letech 1843 až 1900 bylo statisticky zaznamenáno 162 237 odložených dětí v **Německu**, ve **Španělsku** se dochovalo přesné číslo z let 1586 až 1700, a to 55 420 dětí.¹⁹

V 5. století n. l. ve **Francii** byly instalovány u vchodů do chrámů mramorové mísy umožňující odložení dětí²⁰ nemanželských matek, aby se jich obětaví věřící ujali.²¹ **První francouzský „špitál pro nalezené děti“**²² byl založen **r. 1670 v Paříži**. Zde bylo možné anonymně odložit novorozeně přes otáčivý „**turniket**“.²³ Pařížský nalezinec se stal významnou institucí, neboť počet dětí odložených za každý kalendářní rok rapidně vzrůstal: v první roce provozu byl počet odložených 312, v r. 1680 se počet zvýšil na 890

¹⁵ POSPÍŠIL, C.V. *Teologie služby* : Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 76. Teologie. ISBN 80-7192-748-1.

¹⁶ Srov. *Charita Česká republika : Výroční zpráva 2003* [online]. 2004 [cit. 2007-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=698&nLanguageID=1>>.

¹⁷ Srov. Tamtéž, [cit. 2007-04-25].

¹⁸ Srov. LANGMEIER, J., MATEJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. 3. vyd. Praha : Avicenum, 1974. s. 70.

¹⁹ Srov. POKORNÁ, M., HESS, L. *Babybox – Statim : Informace* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

²⁰ Srov. Tamtéž, [cit. 2007-01-21].

²¹ Srov. LANGMEIER, J., MATEJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. 3. vyd. Praha : Avicenum, 1974. s. 69-70. ISBN 08-049-74.

²² Srov. HORSKÁ, P., et al. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. [s.l.] : [s.n.], 1990. s. 306. Pyramida. ISBN 80-7038-011-X.

²³ Srov. MOŽNÝ, I. Vzdělanostně diferencovaná ilegimita jako symptom pozdní moderny. In PLAŇAVA, I., PILÁT, M. *Děti, mládež a rodiny v období transformace*. 1. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2002. s. 64. ISBN 80-86598-36-5.

a v r. 1776 jich bylo celkem 6 419. Téhož roku se ve Francii narodilo 18 519 dětí a v porovnání s počtem dětí odložených vyplývá, že francouzští rodiče odložili za rok více než třetinu narozených dětí.²⁴ V tomto století bylo takto poznamenáno asi sedm tisíc dětí ročně. Torno se všeobecně rozšířilo a císař **Napoleon I.** dal v r.1811 nařízení, aby byly všechny nalezince francouzských departementů vybavené oním otáčecím mechanismem zvaným také „**točna**“. Vzhledem k tomu, že se neustále a velmi výrazně zvyšoval počet odložených dětí za rok, byla točna r. **1860** na příkaz pařížského prefekta zrušena. Za devět let od zrušení bylo do nalezince přijato jen 7 dětí.²⁵

V případě, že by si matka nebo rodiče odložení dítěte do nalezince rozmysleli a chtěli jej po určité době vrátit zpět k sobě, mohli si ho nazpět vyžádat. Podmínkou bylo zaplacení veškerých výdajů vynaložených na jeho péči a výživu. Dítě bylo ovšem nutné identifikovat a matky, které na zpět vzetí dítěte pomýšlely již při jeho odkládání, zavěšovaly na krk svých dětí škapulíře (druh amuletu²⁶) a lístečky s křestním jménem.²⁷

„*Mimo jiné vlivem neexistence spolehlivé antikoncepce a umělé kojenecké výživy stalo se hromadným jevem opouštění a odkládání novorozenců, anebo - a to napříč celým sociálním spektrem a také dobře etablovaných rodinách - jejich předávání placeným kojným.*“²⁸ Dítě bylo odkládáno kojné vesměs na venkov a čím byli rodiče chudší, tím dále své dítě od města posílali. Taktéž děti odložené do nalezinců zde pobýly ode dne odložení několik týdnů, a pak byly předávány placeným kojným. Jednalo se o pěstounskou péči. Z dětí svěřených placeným kojným do roka polovina zemřela a čím dále od bydliště rodičů byly kojným předávány, tím více vzrůstal podíl jejich úmrtnosti, dokonce až na tři čtvrtiny.²⁹ Není obtížné si z tohoto údaje vyvodit, jaké postavení tyto děti měly a jaká péče se jim od náhradní matky dostávala.

²⁴ Srov. HORSKÁ, P., et al. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. [s.l.] : [s.n.], 1990. s. 307. Pyramida. ISBN 80-7038-011-X.

²⁵ Srov. LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 284. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

²⁶ *Slovník cizích slov* [online]. 2005 [cit. 2007-05-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.cz/index.php?action=vyhledavani&text=%9Akapul%ED%F8>>.

²⁷ Srov. HORSKÁ, P., et al. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. [s.l.] : [s.n.], 1990. s. 307. Pyramida. ISBN 80-7038-011-X.

²⁸ MOŽNÝ, I. Vzdělanostně diferencovaná ilegilita jako symptom pozdní moderny. In PLAŇAVA, I., PILÁT, M. *Děti, mládež a rodiny v období transformace*. 1. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2002. s. 63. ISBN 80-86598-36-5.

²⁹ Srov. Tamtéž, s. 63-64.

Odložení dítěte kojné bylo převážně francouzským obyčejem.³⁰ Pro všechny opuštěné děti nebylo však možné najít placené kojné, což způsobilo za prvé obrovský rozvoj turniketů (viz str. 11) a za druhé jejich zneužití. Některé matky se totiž následující den po odložení novorozence do turniketu nechaly k němu najmout jako placená kojná. Kvůli zneužívání charitativního systému turniketů se začaly vyplácet podpory na kojení přímo neanonymním matkám. Odtud se datuje jeden z počátků vzniku sociální dávky přídatku na dítě.³¹

Koncem **18. století** byla praxe placených kojných ustálená nejen ve Francii, ale také na českém území. Na péči kojných dohlížel místní farář. I když v rodině mohly být vychováváni maximálně dva nalezcenci, stala se v některých regionech pěstounská péče o nalezence téměř výrobním odvětvím. Existují záznamy z vesnice na **Černokostecku**, mající v posledních desetiletích 19. století zhruba 270 obyvatel, kde se v průběhu jednoho desetiletí starali o 420 odložených dětí. Péče o odložené dítě v jeho šesti letech končila a dítě se mělo vrátit do nalezince.³² Na osudy opuštěných nebo osiřelých dětí dohlížel také dobročinný „**Spolek ku blahu nuzných dětí**“, založený r. 1842, který pro ně hledal spolehlivé rodiny, přispíval na jejich výživu a další potřeby spojené s jejich vývojem. Námezdné kojení bylo v Čechách zakázáno až v r. 1924.

Důvody negativního společenského jevu odkládání dětí můžeme také spatřovat na počátku moderní doby, kdy se zvedla velká vlna nesezdaného soužití, která procházela celou Evropou na konci **18. století a v 1. pol. 19. století**. Překotnou urbanizací byly nejen bezdětné páry vytrženy ze systémů sociální kontroly svých venkovských komunit. Ve městech také unikali po staletí budovanému tlaku rodit děti do sociálně legitimního prostředí rodinné domácnosti.

Ještě ke konci 18. století představoval pro dítě jeho nemanželský (nelegitimní) původ výrazný handicap. Byl mu snížen předpoklad „*pro přijetí do učení, církevní a úřednickou*

³⁰ Srov. HORSKÝ, J, SELIGOVÁ, M. *Rodina našich předků*. 1. vyd. Praha : Lidové noviny, 1997. s. 91. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-195-6.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 31.

³² Srov. LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 284-285. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

*kariéru, pro rovnocenný sňatek.*³³ Přivést na svět nechtěné dítě bylo neštěstím jak pro dítě samotné, tak i pro matku. „*Uvážíme-li, jaké ústrky, výčitky, jak traumatizující život čekal osamělou matku, vědomou si skutečnosti, že její „poklesek“ poznamená celý život počatého dítěte, pak pochopíme, proč se svou situací snažila řešit všemi dostupnými prostředky: zabitím novorozence (jednou z jeho forem mohlo být i pouhé odložení), pokusem o „vyhnání plodu“ i vědomým a plánovaným odložením potomka.*“³⁴

Svobodné matce, považovanou za hříšnici, se společnost snažila všemi prostředky ukázat, jak těžko se jí bude s nemanželským dítětem žít. Podstupovala posměšky, morální odsouzení, nadávky, ve vlastní rodině byla bita. Také byly vyřazeny ze života mládeže, v kostele nesměly stát mezi děvčaty a nemohly chodit k muzice. Až do **1. pol. 19. stol.** byl na českém území praktikován obyčej, podle kterého musely stát svobodné matky v době bohoslužeb před vchodem do kostela a oslovovat vcházející a vycházející věřící slovy „*vítám vás do kostela, já jsem se dopustila*“.³⁵ Křesťanská církev svobodné matky morálně odsuzovala, neboť uznávala pouze manželství, světská správa se pak obávala nezajištěných dětí. Svobodné matky se však často nevyhnuly velmi tvrdým až nehumánním trestům: na některých místech českého území mělo docházet k tomu, že těhotné dívky či ženy musely stát na pranýři, ostříhali jim vlasy, přivázali je ke kůlu u obecní studny poblíž kostela. Také je vozili na trakaři, vlasy jim pomazali kolomazí a posypali peřím, bičovali je a honili s bubnem po vsi. Výše popsané skutečnosti dovedly častokrát matku k sebevraždě nebo k zabití dítěte.³⁶ Fyzické tresty byly u nás zrušeny za vlády Josefa II. a od té doby se stalo trestání svobodných matek mírnější.

Následující **Tabulka I** dokládá nepoměr v úmrtnosti manželských a nemanželských kojenců **v Čechách** v období let **1851 - 1990** (jedná se o počet zemřelých kojenců do jednoho roku na 1 000 živě narozených dětí).³⁷

³³ LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 267. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

³⁴ Tamtéž, s. 271.

³⁵ NAVRÁTILOVÁ, A. *Narození a smrt v české lidové kultuře*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2004. s. 27. ISBN 80-7021-397-3.

³⁶ Srov. Tamtéž, s. 26-31.

³⁷ LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 269. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

Tabulka I

Období	Manželské děti	Nemanželské děti
1851-1860	233	366
1861-1870	248	369
1871-1880	252	374
1881-1890	258	354
1891-1897	240	372
1900	225	359

Tabulka II zachycuje průměrný počet nemanželských dětí na 1 000 porodů v Čechách v období od r. 1831 až do r. 1899.³⁸ **Na přelomu 19. a 20. století** připadalo nejvíce nemanželských porodů na pohraniční okresy s převahou německého obyvatelstva, kde byl mimo jiné i nejsilnější výskyt prostituce.

Tabulka II

Období	Nemanželské děti
1831-1840	140
1841-1850	149
1851-1860	150
1861-1870	153
1871-1880	121
1881-1890	128
1891-1838	

V době **osvícenského absolutismu** (přelom 18. a 19.století) se usilovalo o zlepšení společenského postavení nemanželských dětí. **Josef II.** v r. 1787 vydal **manželský patent**,

³⁸ LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 272. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

„jímž - kromě jiného - byly nemanželské děti zrovnoprávněny s manželskými.“³⁹ Praxe však zůstávala v pozadí tohoto nařízení po celé 19. století. Jeho vláda se také snažila o zmírnění často dramatického osudu nemanželských dětí zakládáním porodnic a nalezinců. **Vlašský špitál**, který vznikl r. 1573 (nebo 1602) v Praze za účelem zřízení porodnice a sirotčince, byl za jeho vlády zrušen a jeho svěřenci byli přestěhováni do nově vzniklé porodnice **sv. Apolináře v Praze. Marie Terezie** nařídila vybudování nalezince s porodnicí **Maří Magdalény**.

Nalezince a další dětské ústavy na území Evropy byly sice zakládány s ušlechtilým cílem zachránit dítěti život, ovšem jeho zřizovatelé nedokázali zabezpečit kvalitní hygienické podmínky pro následnou péči a výživu odložených dětí. V **tabulce III** jsou vyčísleny paradoxní výsledky těchto ušlechtilých cílů, ze kterých je čitelné, že daleko větší počet dětí v ústavech zemřelo, než-li přežilo.⁴⁰ Když v tabulce srovnáme procento úmrtnosti v pražských nalezincích kolem r. 1865 s ostatními, vyjde nám najevo, že úroveň české zdravotnické péče této doby byla v rámci evropského kontinentu na vysoké úrovni.

Čísla nabudou ještě další, mnohem závažnější podoby, když je porovnáme s údaji v **tabulce IV**.⁴¹ „Dotti uvádí, že v r. 1678 v Benátkách z 2000 dětí přijatých do nalezince jich do 10 let zůstalo naživu jen 7. Úmrtnost dětí v nalezinci ve Florencii se pohybovala na počátku 17. stol. mezi 66 až 97 %. V londýnském nalezinci mělo jen každé 6. dítě naději, že je dožije 6 let věku.“⁴²

³⁹ LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 267. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

⁴⁰ LANGMEIER, J., MATEJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. 3. vyd. Praha : Avicenum, 1974. s. 71. ISBN 08-049-74.

⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 71.

⁴² Tamtéž.

Tabulka III

Z dětí přijatých do nalezinců zemřelo			
Oblast, období	Podíl v %	Oblast, období	Podíl v %
Paříž 1780	60 %	Dublin 1701-1797	98 %
Vídeň 1811	72 %	Petrohrad 1772-1784	85 %
Paříž 1817	67 %	Petrohrad 1785-1797	76 %
Brusel 1811	79 %	Petrohrad 1830-1833	50,5 %
Brusel 1817	56 %	Moskva 1822-1831	66 %
Gent 1823-1833	62 %	Dijon 1838-1845	61 %
Bordeaux 1850-1861	18 %	Praha 1865	19,6 %

Tabulka IV

Počet dětí přicházející do nalezinců na 100 porodů			
Oblast, období	Počet	Oblast, období	Počet
Lisabon 1815-1819	26,3	Madrid	25,6
Řím 1801-1821	27,9	Paříž 1815-1821	20,9
Brusel 1816-1821	14,7	Vídeň 1815-1821	23,4
Petrohrad 1820	45,0	Moskva	27,9

V 70. a 80. letech 18. stol. ve Vlašském špitále dosahovala úmrtnost dětí ve věku od jednoho měsíce do jednoho roku 80 – 95 %. Vysoká úmrtnost v nalezincích byla dána tím, že zde zůstávaly děti zdravotně oslabené a v dětském kolektivu se rychle šířila i banální nákaza. Až od r. 1796 se začala uplatňovat vakcinace.⁴³ Její přínos se projevil v zásadním poklesu mortality dětí v nalezincích, která se snížila v r. 1865 na 19,6 % (viz tabulka III).

⁴³ LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 279. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

Od třicátých let 19. století absolvovaly vakcinaci více než čtyři pětiny všech narozených dětí. Všeobecně došlo k pokroku „*v prenatální, perinatální i postnatální péči, zlepšení nutriční skladby dětské výživy, pokrok v hygieně, zdokonalení diagnostických a terapeutických metod v medicíně a především zrod moderní pediatrie.*“⁴⁴

První dětská klinika na našem území byla založena r. 1842 Med.Dr. Eduardem Kratzmannem v bývalém morovém špitále a kostele sv. Lazara (na rohu Spálené ulice a Karlova náměstí v Praze). Nazývala se Dětská klinika sv. Lazara a měla kapacitu devět lůžek.⁴⁵

Postupem času se začala více zdůrazňovat svébytnost období dětství s potřebou láskyplného přístupu v rodině.⁴⁶ **Raněnovověká společnost** vraždu novorozence, tzv. „**infanticidium**“ tvrdě trestala, neboť došlo ke dvojímu zločinu: usmrcení a znemožnění křestu. Např. novela rakouského trestní zákoníku z r. 1803 vyměřila trestní sazbu za zavraždění manželského dítěte absolutním trestem a za vraždu nemanželského dítěte odnětím svobody na deset až patnáct let. Přesná věková hranice, k níž se příslušný paragraf vztahoval, nebyla stanovena. Avšak ani vidina trestu smrti definitivně nezabránila usmrcování novorozenců, strach z veřejného odsouzení svobodné matky byl patrně silnější – v letech 1870-1879 bylo v Rakousku odsouzeno průměrně sto matek ročně za zabití dítěte. **Na konci 19. století** představoval v Předlitavsku trestný čin vraždy novorozence 1,84 % všech trestných činů proti životu a zdraví, v celkových kriminálních statistikách zaujímal šesté místo.⁴⁷ Následné legislativní úpravy upustily od rozlišování vraždy manželského a nemanželského dítěte.

Skutečnost, že děti mají stejná práva jako dospělí a že je třeba jejich práva chránit speciálními zákony, byla zakotvena až ve 20. století v **Ženevské deklaraci práv dítěte** z r. 1924. V r. 1959 Spojené národy přijaly **Deklaraci práv dítěte**. Jednou z nejdůležitějších

⁴⁴ LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 279. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

⁴⁵ Srov. *FN Motol : Historie* [online]. 2003 [cit. 2007-05-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.fnmotol.cz/html/nemocnice/historie-nemocnice-sv-lazar.php?lang=cz>>.

⁴⁶ Srov. PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha : G plus G, 1999. s. 17.

⁴⁷ Srov. LENDEROVÁ, M., RÝDL, K. *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. s. 283. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.

mezinárodních smluv v historii vztahu dítěte a společnosti je **Úmluva o právech dítěte** z r. 1989. Federální shromáždění Československa ji ratifikovalo v r. **1991**.⁴⁸

2 Odkládání dětí v současnosti

K odkládání či opouštění nechtěných dětí dochází i v současnosti. Nyní je možné dítě odložit do zařízení, kde jim bude následně poskytnuta kvalitní zdravotnická a opatrovnická péče. Rodič nebo osoba, jež se rozhodne odložit dítě anonymně a v souladu se zákony, může použít „**schránky pro odložené děti**“. Schránky jsou zřizovány v Severní Americe, Africe, Evropě a Asii. Navzájem se samy sobě podobají principiálně a jsou vždy zabudovány ve zdech zdravotnických zařízení. Zde je odloženému dítěti poskytnuta potřebná péče. Schránky se do určité míry liší vnějším technickým provedením, vnitřním vybavením (viz Příloha II) a samotným názvem. Většinou je použito anglické slovo „baby“ : Německo, které čítalo k roku 2005 asi osmdesát schránek, označuje schránky buď „babyklappe“ (dětská postýlka)⁴⁹, „babyfenster“ (dětské okénko)⁵⁰, „babykörbchen“ (dětská kolébka)⁵¹ nebo „babinest“ (dětské hnízdo).⁵² Angličtina používá termín „baby hatch“ (dětský úkryt nebo dětská dvířka).⁵³ Slovenština zná „hniezdo záchrany“⁵⁴, Česká republika „babybox“.⁵⁵ V Jihoafrické republice fungují „door of hope“ (dveře naděje).⁵⁶ V Japonsku byl zřízen „konotori no yurikago“, pro který existuje v anglickém jazyce slovní ekvivalent „stork’s cradle“ (čapí kolébka).⁵⁷

⁴⁸ Srov. PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha : G plus G, 1999. s. 17.

⁴⁹ Srov. *Babyklappe : Produktion und Montage* [online]. 2003 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.babyklappe.info/>>. (vlastní překlad)

⁵⁰ Srov. *Caritasverband für die Stadt Gelsenkirchen e.V. : Babyfenster* [online]. 2000 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://caritasverband-gelsenkirchen.de/inhalt.html>>. (vlastní překlad)

⁵¹ Srov. *Klinikheute.de : Babykörbchen in Ludwigshafen* [online]. 2000 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://klinikheute.de/?l=104&m=64&d=24317&t=2>>. (vlastní překlad)

⁵² Srov. *Schwager und cerzweifelt? : Babinest* [online]. 2000 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.babinest-salzburg.at/>>. (vlastní překlad)

⁵³ Srov. *BBC News : Asia-Pacific* [online]. 2000 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6131744.stm>>. (vlastní překlad)

⁵⁴ Srov. *Hniezdo záchrany: Hniezdo záchrany* [online]. 2005 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.hniezdozachrany.sk/hz/a04.htm>>.

⁵⁵ Srov. *Babybox - Statim : Informace* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/19-clanek.php>>.

⁵⁶ Srov. *Door of Hope : How we started* [online]. 2004 [cit. 2007-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.holeinthewall.org.za/index.htm>>. (vlastní překlad)

⁵⁷ Srov. *Japan children’s rights network* [online]. 2006 [cit. 2007-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.crnjapan.com/abuse/aarticles/2006/en/20061109-unwanted_baby_box.html>. (vlastní překlad)

2.1 Schránky pro odložené děti ve Slovenské republice

Ve Slovenské republice vzniklo r. 2004 z iniciativy Mgr. Anny Ghannamové občanské sdružení „**Šanca pre nechcených**“, které vytváří projekt na zřizování schránek pro odložené děti nazývané „**hniezdo záchrany**“.

Jako jedno z východisek tohoto projektu uvádí, že bylo v r. 2003 na Slovensku usmrceno sedm novorozenců. O rok později tamní policejní statistiky zaznamenaly tři případy.⁵⁸ V současnosti fungují hniezda záchrany v deseti slovenských městech. Podporu jim vyjádřilo Ministerstvo zdravotnictví, Konference biskupů Slovenska, státní správa, samospráva i veřejnost. Novela zákona č. 576/2004 Z.z., o zdravotní starostlivosti, jež nabyla platnosti prvního dne r. 2006, celý projekt legalizuje: „*Ak zdravotnícke zariadenie ústavnej starostlivosti, ktoré prevádzkuje novorodenecké oddelenie, zriadi na účely záchrany novorodencov verejne prístupný inkubátor, možno novorodenca doňho odložiť.*“⁵⁹ Zároveň novela zákona č. 300/2006 Z.z., trestní zákon, jež nabyla platnosti dne 1.1.2006 řeší trestní odpovědnost rodiče, který „*dloží dieťa, o ktoré má povinnosť starať sa a ktoré si nemôže zadovážiť pomoc, na mieste, kde mu nehrozí nebezpečenstvo ohrozenia života alebo zdravia, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.*“⁶⁰ V odst. 2 písm. b) téhož zákona určuje, že pokud osoba odloží dítě mladší tří roků, bude horní sazba trestu zvýšena na šest let. I ve Slovenské republice je možnost, aby matka porodila utajeně.

3 Schránky pro odložené děti v České republice

Dne 1. 6. 2005 byla v České republice otevřena historicky první schránka pro odložené děti pod názvem „**babybox**“.⁶¹ Zároveň se tím zhmotnila myšlenka jejích zakladatelů **Ludvíka Hesse** a advokáta Mgr. Romana Hanuse. Pro potřebu věci založili v r. 2004

⁵⁸ Srov. *Hniezdo záchrany : Hniezdo záchrany* [online]. 2005 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.hniezdozachrany.sk/hz/hz.htm>>.

⁵⁹ Srov. § 11 odst. 11, z. č. 576/2004 Z.z., o zdravotnej starostlivosti [online]. 2004 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <http://www.lekom.sk/files/media/933_576_2004.pdf>.

⁶⁰ Srov. § 205 odst. 1, z. č. 300/2005 Z.z., trestní zákon [online]. 2005 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.minv.sk/legislativa/Azakony.htm>>.

⁶¹ Srov. HESS, L. *Babybox - Statim : Aktuality* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/19-clanek.php>>.

Nadační fond pro odložené děti Statim (dále také „nadační fond“) a zároveň sesterské občanské sdružení **Babybox pro odložené děti – Statim** (dále také „Statim“).

Latinský termín „**statim**“ je používán v medicínských oborech a znamená „ihned“, „okamžitě“, „naléhavé“ nebo „neodkladné“.⁶² Název schránky pro anonymní odložení dítěte „**babybox**“ vznikl ze dvou slov, které spojil Hess.

Účelem občanského sdružení Statim je zřizování a provoz babyboxů, jakož i podpora všech činností s tím spojených. Cílem je snaha o záchranu novorozenců, kteří by jinak byli rodičem odloženi za podmínek, v nichž by jim hrozila vážná újma na zdraví nebo smrt. Za tímto účelem provádí po dohodě se zdravotními zařízeními instalaci babyboxů, umožňující anonymní odložení novorozenců. Dále sleduje a podporuje následující vývoj odložených dětí, prostřednictvím svých vzdělávacích projektů a aktivitami členů usiluje o humanizaci společnosti a obecné blaho. Podle svých možností realizuje i jinou humanitární pomoc. Vykazuje spolupráci se státními orgány, organizacemi a institucemi, které se zabývají sociálně-právní ochranou dětí, jakož i s nestátními organizacemi vzniklými na podobných ideálech a myšlenkách. Prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků informuje veřejnost o problematice odložených dětí. Získává a vyměňuje zkušenosti z oblasti péče o děti a mládež se zahraničními a mezinárodními organizacemi. Nabízí svým členům i nečlenům potřebnou pomoc v životě, jak přímým prostřednictvím, tak i preventivní pomocí.⁶³

První babybox je instalován na soukromém zdravotnickém zařízení **GynCentrum v Praze 9**, v Hloubětínské ulici č. p. 3. **Druhý** od 3. 11. 2006 provozuje **Nemocnice Milosrdných bratří v Brně**, Polní ulice č. p. 3. **Třetí** babybox funguje ve Fakultní nemocnici **v Olomouci**, ulice I. P. Pavlova č. p. 185/6. **Čtvrtý** babybox otevřel Ludvík Hess dne 1. 6. 2007 v **Nemocnici v Kadani**. Od tohoto dne budou také babyboxy

⁶² *ABZ slovník cizích slov* [online]. 2005-2006 [cit. 2007-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/statim>>.

⁶³ Srov. HESS, L. *Babybox - Statim : Aktuality* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/19-clanek.php>>.

propagovány na billbordech a v seriálových publikacích (viz obrazová Příloha II). Hess chce v uvést do provozu dvacet těchto zařízení.⁶⁴

3.1 Technické parametry babyboxu

Babybox je opatřen dvířky, jež lze otevřít pouze jednou. Nad nimi visí návod pro jeho použití v českém, anglickém a ruském jazyce. Vnitřní prostor boxu je temperovaný na 30 °C a po otevření se teplota zvýší na 37 °C. Mikroprocesor řídí vnitřní oběh vzduchu a kontroluje teplotu. Poté, co je dítě do boxu vloženo a dvířka zavřena, aktivují se vizuální a akustické senzory (alarm a pagery zdravotnického personálu), které přivolají odborné pracovníky.⁶⁵ Personál pak dítě vyjme. Osoba, která dítě odložila, má dostatek času, aby odešla. Ve schránce je připraven lístek s informací o dalším osudu dítěte a o možnostech, jak jej odkládající osoba může získat zpět. K dispozici je telefonní číslo (602 305 139).⁶⁶

3.2 Spolupráce Nadačního fondu Statim pro odložené děti s Fondem ohrožených dětí

Za dobu fungování babyboxů bylo anonymně odloženo šest novorozenců. Statim, ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí místně příslušného babyboxu a především v součinnosti s neziskovou organizací **Fondem ohrožených dětí** (dále také „FOD“) zveřejnil některá fakta z jejich osobní a sociální anamnézy.

FOD je občanské sdružení, které vyhledává především týrané, zanedbávané, zneužívané, opuštěné nebo jinak sociálně ohrožené děti s působností na celém území České republiky. Jeho cílem „je změnit dosavadní nevyhovující systém ústavní výchovy a nahradit je v co největší míře přechodnou rodinnou péčí na dobu, než se dítě může po vyřešení nebo zlepšení situace vrátit domů, nebo než je pro něj nalezena trvalá náhradní

⁶⁴ Srov. Lidovky.cz : Domov [online]. 2007 [cit. 2006-02-28]. Dostupný z WWW: <http://lidovky.zpravy.cz/ln_domov.asp?r=ln_domov&c=A060227_231834_ln_domov_vvr>. ISSN 1213-1385.

⁶⁵ Srov. Nemocnice milosrdných bratří : Babybox pomáhá odloženým dětem [online]. 2006 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.nmbrno.cz/index.php?clanek=36>>.

⁶⁶ Srov. POKORNÁ, M., HESS, L. Babybox – Statim : Informace [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit.2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

rodina (osvojení, pěstounská péče)⁶⁷. FOD zřizuje **zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc – Klokánek**, kterých je na našem území zřízeno zatím jedenáct. V Klokánku je péče o nezletilé děti vykonávána „tetou“ a „strýcem“ ve věku od 35-55 let. Předsedkyní je JUDr. Marie Vodičková. Hess při každém případě odložení dítěte do babyboxu žádá společně s FOD opatrovnický soud, aby bylo dítě umístěno právě sem.

FOD také poskytuje matkám, které nemají babybox v dosahu, možnost zavolat na **krizovou linku FOD** (776 833 333) a dítě anonymně předat pracovníkům Klokánku – jedná se o **anonymní porod** (více viz kapitola 5). Od r. 2001 převzal Fond na základě telefonátu čtyři novorozence.

3.3 Postup sociálních pracovníků při odložení dítěte do babyboxu

Každé oddělení krajského, obecního úřadu a obecního úřadu s rozšířenou působností zabývající se sociálně-právní ochranou dětí má k dispozici **metodický pokyn** („Doporučení k postupu příslušných obecních úřadů při odložení dítěte do babyboxu“) pro případ, že do místně příslušného babyboxu bylo odloženo dítě. Vydalo ho dne 16. 3. 2006 **Ministerstvo práce a sociálních věcí** (dále také „MPSV“). Vzhledem k tomu, že od vzniku prvního babyboxu neuplynula taková doba, jež by se dala z pohledu MPSV považovat za přiměřenou, může být pokyn v případě potřeby ještě upraven.⁶⁸ Jeho cílem je zajistit, aby se odložené děti co nejdříve vrátily do vlastní nebo náhradní rodiny. Úplné znění, jež umístěno v příloze č. I., popisuje povinnosti sociálních pracovníků při využití babyboxu.

Sociální pracovníci jsou povinni v případech, kdy je rodič odloženého dítěte znám, tuto osobu vyhledat. Pravděpodobně se setkají s matkou, která bude v nepříznivém psychickém stavu, nebo prožívat úzkostné pocity, výčitky svědomí či posttraumatickou stresovou poruchu. Na tuto možnost se musejí pracovníci před sociálním šetřením řádně připravit a zvolit přiměřený postup: matku je třeba vhodně oslovit a započít s ní rozhovor, ve kterém

⁶⁷ *Fond ohrožených dětí : FOD* [online]. Praha : FOD, 2000 [cit. 2007-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.fod.cz/>>.

⁶⁸ Srov. BERÁNKOVÁ, K. *MPSV vydalo metodiku pro případy dětí odložených do babyboxů* [online]. Praha : MPSV, 16.3.2006 [cit. 2007-01-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>>.

budou zjišťovat všechny motivy, které ji vedly k odložení dítěte. Pokud motivy vycházejí z nepříznivé sociální, bytové nebo ekonomické situace, mohou jí pracovníci poskytnout pomoc, také by jí měli nabídnout pomoc psychologa nebo dětského lékaře, který jí zaučí v ošetřování dítěte.

3.4 Trestní odpovědnost při odložení dítěte do babyboxu

Dne 30.3.2006 vydalo Policejní prezidium ČR (přesněji kancelář policejního prezidenta - preventivně informační) prohlášení, že „*babyboxy nespádají do kompetence Policie ČR a policisté nebudou pátrat po rodičích dětí, které do nich budou odloženy. Výjimkou jsou pouze případy, kdy to Policii ČR ukládá zákon. Takovýmto případem bude zejména situace, kdy se policie dozví, že na těle odloženého dítěte jsou známky násilí, a vznikne podezření, že se dítě mohlo stát obětí trestného činu*“.⁶⁹ O trestný čin se naopak jedná v případě, že osoba opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže pomoc opatřit. Opuštěním jej vystaví nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví a následně bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.⁷⁰ Takto hovoří § 212 trestního zákona.

Policejní prezidium ČR zveřejňuje na svých webových stránkách statistické přehledy kriminality za jednotlivá časová období, počínaje od r. 2004. V tomto roce nebyla zjištěna vražda novorozence matkou, avšak ve 14 případech došlo k opuštění dítěte (objasněných případů 12, 2x pod vlivem alkoholu, stíháno bylo 10 žen). V r. 2005 opět nedošlo k žádné vraždě novorozence matkou, k opuštění dítěte došlo 14x (objasněných případů 11, 3x pod vlivem alkoholu, stíháno 11 žen). V r. 2006 došlo ke dvěma vraždám novorozence matkou, 14x bylo dítě opuštěno (objasněných případů 13, 3x pod vlivem alkoholu, stíháno 11 žen).

⁶⁹ *Babybox - Statim : Aktuality* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-03-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/49-clanek.php>>.

⁷⁰ Srov. JELÍNEK, J, SOVÁK, Z. *Trestní zákon a trestní řád : Poznámkové vydání s judikaturou*. 18. aktualiz. vyd. Praha : Linde, 2002. s. 222. ISBN 80-7201-366-1.

V r. 2007 za období 1. 1. až 28. 2. nebyla spáchána **vražda novorozence matkou**, k **opuštění dítěte** došlo 2x (objasněných případů 1, stíhané 2 ženy).⁷¹

Statistiky pochopitelně uvádějí jen nahlášené případy. Skutečný počet zavražděných novorozenců bude vždy těžko zjistitelný. Je pravděpodobné, že žena, která své nechtěné dítě po porodu zabije, se bude rekrutovat z určitých skupin, např. oběti domácího násilí, jejichž agresivní partner další dítě nechce. Matka, která těhotenství před okolím tají, a to buď z důvodu nevěry nebo z obavy z rozpadu rodiny. Nezletilá dívka obávající se reakce rodičů. Žena, která má nízkou znalost o sociální pomoci. Drogově závislá, nacházející se v nepříznivé finanční nebo sociální situaci, neschopná postarat se o základní potřeby dítěte. Matky, jež se obávají studu či kritiky okolí nebo otěhotněly po znásilnění. Týká se to také skupin dobrovolných či nucených prostitutek, oběti obchodu s lidmi. Vrahem v této souvislosti nemusí být jen matka, ale i kuplíř. Roli mohou sehrát také náboženské důvody, např. u muslimek, jež nesmějí mít pohlavní styk před svatbou, a tak dítě odloží v cizí zemi.

Z tohoto důvodu je nutné, aby všechny státní a nestátní zařízení pracující se shora uvedenými cílovými skupinami, propagovaly existenci babyboxů.

4 Případy využití babyboxů

V prvních dvou případech využití babyboxu mají novorozenci jméno i příjmení, neboť matky zanechaly u dítěte rodný list. V ostatních případech mají pouze křestní jméno většinou dle jména pracovníka nemocničního zařízení, který dítě z babyboxu vyjmul nebo poté ošetřoval. V prvních dvou kazuistikách jsou uvedeny některé z povinností sociálních pracovníků (zaměstnanců orgánů sociálně-právní ochrany dětí státní samosprávy). Ve zbylých uveden byl postup při zajišťování péče o novorozeně podobný, neboť se vždy vycházelo ze zmíněného pokynu Ministerstva sociálních věcí a zdravotnictví.

⁷¹ *Ministerstvo vnitra : Statistiky* [online]. Praha : MV, 2005. [cit. 2007-05-14]. Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/statistiky/krim_stat/2006/index.html>.

Pokud nebude mít dítě přiložený rodný list, bude tedy neznámé totožnosti, musí příslušný soud stanovit tomuto dítěti poručníka, který mimo jiné provede jeho registraci podle ustanovení § 17 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení. Zápis o narození dítěte nezjištěné totožnosti do matriční knihy narození se provede podle zprávy ošetřujícího dětského lékaře, jež bude obsahovat sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození odloženého dítěte.

4.1 První případ

První dítětem byla jednodenní **Soňa**, která byla odložena dne **17. 2. 2006** ve 20:10 hodin do pražského babyboxu.⁷² Třiatřicetiletá matka si téhož dne vyzvedla svá jednovaječná dvojčata. Protože se narodila předčasně, nemocnici opouštěli již jako jednoměsíční sourozenci. Ve stejný den matka druhorozenou dceru včetně rodného listu a řádně ošacenou odložila do babyboxu. Před tím, než odešla, počkala na zdravotnický personál, který dítě z babyboxu vyzvedl. Zdravotní sestře řekla několik slov ve smyslu, jak napsala v přiloženém dopise: „*Drahý doktore, je mi u srdce těžko, ale vidím, že bych to neutáhla. Mít dvojčata a být zároveň matka samoživitelka není lehké. Později vám v obálce přijde její zdravotní průkaz. V porodnici při propuštění dostala preventivní injekci. Byla bych vám moc vděčná, kdybyste ji dali k adopci těm párům, které na to miminko čekají víc jak deset let.*“⁷³ Přítomnost rodného listu vyvolal patřičnou reakci místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soňa byla nejprve na předběžné opatření dle § 74 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu umístěna do Kojeneckého ústavu v Praze - Krči. Sociální pracovníci poté matku vyhledali a nabídli jí sociální pomoc při řešení její nepříznivé situace, v níž se nacházela. Zjistilo se, že matka byla prvorodičkou, tedy nezkušenou matkou a po návratu z porodnice neměla doma nikoho, kdo by jí s dvojčaty pomohl.⁷⁴ Protože se cítila bezradná, odnesla dceru do babyboxu. Po intenzivní sociální a lékařské práci matka změnila své rozhodnutí přesně v poslední den šestinedělí, tedy doby, po jejímž uplynutí by mohla dát souhlas s osvojením. Matka přijala svou dceru

⁷² Srov. BLAŽKOVÁ, J., MÁLKOVÁ, O. *Matka odložila jedno z dvojčat do boxu* [online]. 1998 [cit. 2006-02-24]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A060219_221134_domaci_dp>.

⁷³ Srov. HESS, L. *Babybox – Statim : Archiv* [online]. [cit.2007-01-21]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

⁷⁴ BLAŽKOVÁ, J. *Jak odložené děti našly domovy : "Nemohu se o ni starat," řekla. Mladá fronta DNES.* 23.12.2006, roč. XVII, č. 298, s. A4.

zpět k sobě. Na to se s dvojčaty na několik týdnů nastěhovala do garsoniéry krčského kojeneckého ústavu, kde jí bylo poskytnuto odborné poradenství v péči o dítě. Poté se s dcerami vrátila do svého bydliště. V současné době jí s péčí o své dcery vypomáhají mateřští prarodiče a její druh.

4.2 Druhý případ

Druhým dítětem byla několikadenní **Jana**, jež se narodila šestatřicetileté matce. Ta se nacházela v situaci, kdy nejprve odešla s dvěma dětmi od manžela kvůli novému vztahu, manželovi zanechala byt, aby si jako nová rodina pronajali podnájem, který byl však finančně náročný. Ze soužití se narodil syn, třetí dítě matky, což namísto radosti způsobilo rozpad vztahu. Matka, vyučená prodavačka, zůstala sama s dětmi a téměř bezprizorní. V tuto dobu zjistila, že je počtvrté těhotná. Celé těhotenství bylo zatěžkáno pocity z nejisté budoucnosti.⁷⁵ Po narození dcery Jany se měsíc rozhodovala, zda by měla dcera zůstat v její péči. Nakonec dceru včetně rodného listu odložila dne **25. 2. 2006** do pražského babyboxu. Postup orgánu sociálně-právní ochrany dětí byl shodný s prvním případem. Matka se nacházela v tíživé bytové a finanční situaci, kterou shledala neřešitelnou. V tomto směru ji sociální pracovníci dokázali pomoci. Podruhé se podařilo, že matka své dítě po určité době přijala zpět k sobě.

Případy Soni a Jany se sobě ještě podobají v tom směru, že se obě dvě ženy nepokoušely hledat pomoc na sociálních odborech či jiných kompetentních místech.

4.3 Třetí případ

V neděli odpoledne dne **26. 2. 2006** byl do pražského babyboxu vložen novorozenec, řádně umytý a oblečený do nových dupaček. Rodný list ani jiné informace přiloženy nebyly. Následující dva týdny strávilo ještě anonymní dítě v nemocnici a poté bylo

⁷⁵ Srov. BLAŽKOVÁ, J. *Jak odložené děti našly domovy* : \"Nemohu se o ni starat,\" řekla. *Mladá fronta DNES*. 23.12.2006, roč. XVII, č. 298, s. A4.

umístěno do kojeneckého ústavu v Praze - Krči. Po několika dnech byl svěřen do předadopční péče a dostal jméno **Petr**.⁷⁶

4.4 Čtvrtý případ

Čtvrté dítě bylo odloženo dne **21. 12. 2006** ve 22.28 hodin do pražského babyboxu a pojmenován byl **Adam Ježíšek**. Asi čtyř až pětidenní novorozeně bylo oblečené a zabalené ve fusaku, mírně hygienicky zanedbané. Rodný list, dopis či jiné věci přiloženy nebyly. Adam byl sanitkou odvezen do nemocnice, kde byl podrobně vyšetřen a po vydání předběžného opatření umístěn do kojeneckého ústavu.⁷⁷

4.5 Pátý případ

Pátým dítětem byla čerstvě narozená **Ludmila**. Matka ji pečlivě zaopatřenou odnesla dne **9.6.2006** k babyboxu v Nemocnici Milosrdných bratří v Brně a poté ji osobně odnesla přímo do nemocnice a předala zdravotnickému personálu se slovy: „*Nemohu se o ni postarat!*“ Personál dítě přijal a matce nekladal žádné otázky. Dle jejich sdělení působila klidným dojmem.⁷⁸ Ludmila byla předána do péče kojeneckého ústavu.

4.6 Šestý případ

Zatím poslední případ využití babyboxu se datuje ke dni 3. 4. 2007. V 9:30 hodin byl do brněnského babyboxu odložen sedmiměsíční **Mário**, romského původu. Odložila ho neznámá žena, jež k dítěti přiložila rodný list a dopis, ve kterém vysvětluje, že jí rodiče dali chlapečka na hlídání a poté si ho již nevyzvedli. Mário byl odvezen nejprve do zdravotnického zařízení a následně na návrh o předběžném opatření místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí umístěn do kojeneckého ústavu v Brně – Hlinkách. Zde by měl strávit nezbytnou dobu, než bude jisté, zda-li si ho rodiče vezmou zpět k sobě

⁷⁶ Srov. Tamtéž, s. A4.

⁷⁷ Srov. HESS, L. *Babybox - Statim* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004, 21.12.2006 [cit. 2007-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/58-clanek.php>>.

⁷⁸ Srov. Tamtéž, [cit. 2007-02-23].

nebo bude nabídnut k osvojení. Městskému soudu v Brně byl doručen ještě druhý návrh podaný Fondem ohrožených dětí, který požadoval, aby byl nezletilý převezen do jejich zařízení. Návrhu bylo vyhověno. Během převozu byli současně kontaktováni rodiče dítěte. Na adresu jejich bydliště je zavedl rodný list, dle kterého místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí rozpoznal rodinu, kterou měl již v agendě. Sociální pracovníci rodiče informovali o aktuální situaci. Ti pak syna v Klokánku navštívili. Sdělili, že mají zájem pečovat o syna, v jejich širší rodině došlo prý k nedorozumění. Rodiče jsou nyní prověřováni sociálními pracovníky, kteří šetří jejich bytové a sociální poměry. Zároveň bylo nařízeno vypracování posudku soudního znalce v oboru psychologie, který má doložit, zda jsou vhodnými rodiči pro výchovu svého syna.⁷⁹

5 Disputace odborníků o existenci babyboxu

Uvést myšlenku zřízení babyboxu do reality podnítilo odbornou diskusi mezi odborníky z oborů medicíny a práva.

5.1 Hledisko odborníků z oboru zdravotnictví

5.1.1 Neonatologické oddělení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

V listopadu r. 2004 veřejně vyjádřilo **Neonatologické (novorozenecké) oddělení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze**, vedené primářem Doc. MUDr. Richardem Plavkou, CSc. stanovisko k existenci babyboxů. V něm potvrdilo a podtrhlo jejich přínos v tom, že *„může pozitivně ovlivnit zdravotní stav dítěte po porodu matek, které fyzickou anonymitou nadřazují nad zdravím resp. životem nechtěného dítěte. Právo dítěte na znalost svého genetického původu ctím jako správný princip, avšak právo na život a jeho ochranu jsou pro mě nad tímto principem nadřazeny.“*⁸⁰

⁷⁹ Srov. *Fond ohrožených dětí : FOD* [online]. Praha : FOD, 2000 [cit. 2007-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.fod.cz/stranky/informace/0407/mfd0504071.htm>>.

⁸⁰ Srov. PLAVKA, R. *Babybox - Statim : Aktuality* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/6-clanek.php>>.

5.1.2 Ministerstvo zdravotnictví

V dubnu r. 2005 bylo zveřejněno prohlášení Ministerstva zdravotnictví k záměru nadačního fondu zřídit a provozovat babybox pro anonymní odložení dítěte. Ministryně **Milada Emmerová** požádala o vyjádření Českou pediatričskou společnost ČLS JEP, Gynekologickou a pediatričskou společnost ČLS JEP, Českou lékařskou komoru, Policejní prezidium ČR, Etickou komisi Ministerstva zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí, členy Vědecké rady Ministerstva zdravotnictví, Meziresortní pracovní skupinu Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti bez rodinného zázemí, Komisi Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti a dorost a Perinatologickou komisi.

V prohlášení uvádí, že „Česká republika, jakožto smluvní strana Úmluvy o právech dítěte, nesmí pokládat či vystavovat překážky, které by navždy vyloučily nebo znemožnily, aby dítě poznalo své rodiče.“⁸¹ Záměru nadačního fondu po právní stránce vytýká, že není pověřen výkonem sociálně-právní ochrany dětí. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, nezná institut nalezeného dítěte. Dítě se stává pojištěncem té zdravotní pojišťovny, u které je pojištěna matka dítěte v den jeho narození,⁸² což u odloženého dítěte do babyboxu nebude možné.

Ministerstvo zdravotnictví uvedlo také aspekty medicínské, technické a etické: schválením babyboxů by ministerstvo podpořilo beztrestné a nezodpovědné jednání rodičů takovýchto dětí a jejím zavedením by se nevyřešila problematika vražd novorozenců. Matky dle názoru ministerstva jednájí v afektu, bez reálného náhledu na situaci.

Dále se obává, že by babyboxy byly zneužívány především k odkládání dětí cizinců ze zemí, ve kterých nejsou povoleny uměle přerušené těhotenství a také dětí se zdravotním postižením vyžadující vysoce nákladnou zdravotní péči. Zvýšil by se počet porodů mimo zdravotnická zařízení a v závislosti na to zhoršení dosavadní vysoké úrovně perinatální péče v České republice. Z hlediska hygienicko-epidemiologického by babybox musel

⁸¹ *Prohlášení Ministerstva zdravotnictví...* [online]. Praha : MZ, 1996 [cit. 2007-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.mzcr.cz/index.php?clanek=1505>>.

⁸² Srov. § 11 odst. 1 z. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění [online]. Praha : MZ, 2003 [cit. 2007-02-06]. Dostupný z WWW: <http://www.vzp.cz/cms/internet/cz/Platci/legislativa/zakon_48_1997_sb.html#Par11>.

splňovat technické parametry inkubátoru, jeho výrobce musí splňovat právní předpisy.⁸³ Tím, že by se zavedl institut babyboxu, by znamenalo jednoznačný krok zpět v oblasti léčebněpreventivní péče a celé společnosti. Z těchto důvodů nepodpořilo Ministerstvo zdravotnictví záměr nadačního fondu a shledává ho za nepřijatelný.

Na začátku r. 2006 vydal nově zvolený ministr zdravotnictví **David Rath** ústní prohlášení, že z postu Ministerstva zdravotnictví „v žádném případě nebráníme vzniku babyboxů. Necháváme to ale na rozhodnutí šéfa příslušné kliniky a ředitele nemocnice, protože si myslíme, že to spadá plně do jejich kompetence. Nevím o tom, že by vzniku babyboxu bránilo nějaké zákonné ustanovení.“⁸⁴

5.1.3 Společnost sociální pediatrie ČLS JEP

Předsedou Společnosti sociální pediatrie České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně je **MUDr. František Schneiberg**. Ten zřízení babyboxů kritizuje z morálního, právního, odborného a technického hlediska. Ve své argumentaci ignoruje název babybox a nahrazuje ho tornou.

Z morálního hlediska cítí za nepřijatelný fakt samotné odložení dítěte. Odložení nechtěného dítěte do zařízení pro tento účel zřízené je dle jeho názoru záležitostí středověku, nikoli 21. století.⁸⁵ Propagací zařízení dojde k jeho využívání či spíše zneužívání a velkého rozmachu odkládání dětí, který by tak byl vlastně legalizován. Odložení dítěte je zcela nežádoucí společenský jev. Babybox tak snižuje odpovědnost rodičů a negativně ovlivňuje morální vývoj společnosti.

V oblasti práva upozorňuje Schneiberg na mezinárodní právní dokument Úmluvu o právech dítěte, která byla vyhlášena pod č. 104/1991 Sb., kterou je vázána i Česká republika. V argumentaci vyzdvihuje pouze článek 7 odst. 1 Úmluvy „znát od narození

⁸³ Srov. z. č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně některých souvisejících zákonů [online]. 2000 [cit. 2007-05-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00123&cd=76&typ=r>>.

⁸⁴ HESS, L. *Babybox- Statim : Archiv* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/35-clanek.php>>.

⁸⁵ Srov. SCHNEIBERG, F. *Babybox - Statim : Archiv* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004. [cit. 2007-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/9-clanek.php>>.

svůj genetický původ, své rodiče a právo na jejich péči“. V této oblasti ještě zmiňuje, že Nadační fond pro odložené Statim nemá pověření Ministerstva práce a sociálních věcí k činnosti sociálně-právní ochrany dětí dle § 4 odst. 2 písm. d) **zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**, ve znění pozdějších předpisů. Pověřeny jsou pouze krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady, MPSV a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

Nelze mít dle MUDr. Schneiberga za to, že každá matka, která se rozhodne svého dítěte vzdát a bude tak chtít učinit ve vší diskrétnosti, bude po porodu racionálně uvažovat a dítě odveze do několika desítek vzdáleného města s babyboxem. Je také toho názoru, že to platí i tehdy, je-li schránka třeba jen o ulici dál než je bydliště matky. Není nijak odůvodněno, že zřízením babyboxů se sníží počet interrupcí, odložených nebo usmrcených dětí.

5.1.4 Hledisko psychologa

O názor o užítku nadačního fondu byl také požádán vývojový a dětský psycholog, ředitel dětského centra Paprsek, předseda Českomoravské psychologické společnosti a také místopředseda sdružení Ochrana nenarozeného života **PhDr. Jaroslav Šturma**.

Uvádí, že výhodou babyboxu je jeho anonymita, která může subjektivně vyjít vstříc situačním okolnostem a tlakům v životě ženy, oslabené navíc po porodu. Je nutné si položit otázku, jak by se vyvíjely jednotlivé osudy těch dětí, které byly do babyboxu od doby jeho zřízení vloženy.

Za hlavní negativum považuje riziko, že se ve společnosti bude snižovat vědomí odpovědnosti vůči narozenému dítěti. Úsilí je nutné zaměřit především na prevenci a konkrétní pomoc. Babybox má sloužit jako nejzazší možnost. Je také ukazatelem toho, že pomoc pro matku selhala, respektive nepřišla včas. Boxy jsou znamením doby, která z dětí činí objekty, jež mají hodnotu jen natolik, nakolik zapadají do světa dospělých, nakolik slouží uspokojování jejich potřeb a přání. Vytrácí se vědomí, že dítě je samo o sobě hodnotou a darem.

5.2 Hledisko odborníků z oblasti práva

5.2.1 Fond ohrožených dětí

Předsedkyní nestátní neziskové organizace Fondu ohrožených dětí je **MUDr. Marie Vodičková**, která je zastánkyní existence babyboxů. V jejich zřizování nevidí žádná rizika či negativa. Neobává se, že by mělo dojít k nárůstu odkládaných dětí. Za předpokladu, že matky budou informované, věří, že dojde ke zvýšení počtu odložených dětí na úkor dětí usmrcovaných.⁸⁶

5.2.2 Ústav státu a práva Akademie věd České republiky

Ústav státu a práva AV ČR, veřejná výzkumná instituce, vypracoval posudek, ve kterém uvádí, že vychází ze základní teoretické úvahy, zda pro činnost související se zřizováním a provozem babyboxů, je třeba speciální právní úpravy. Upozorňuje na to, že moderní společnost je založena na principu občanské solidarity a angažovanosti ve všech oblastech života a může být naplňována nejen činností státních institucí, ale i nestátních uskupení nejrůznějších právních norem a také jednotlivých osob. Právo je třeba vnímat jako prostředek k naplňování cíle nadačního fondu.

Dle posouzení Ústavu státu a práva je patrné, že článek 7 odst. 1 **Úmluvy o právech dítěte** je při možnosti anonymně odložit dítě porušen, neboť je mu tak upřeno právo na jméno, státní příslušnost, a pokud je to možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči. Avšak článek 6 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte říká, že každé dítě má přirozené právo na život.

Poslední oblastí, v níž by dle Ústavu státu a práva AV ČR mohlo dojít k rozporu, je oblast sociálně-právní ochrany dětí a další sociálně-právní činnosti v jiném směru. Jejím výkonem totiž nadační fond není dle **zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí**, pověřen. Z tohoto důvodu se musí nadační fond zaměřovat pouze na vytváření prostoru a jeho vybavení pro umístění odloženého dítěte, v němž zajistí hygienické

⁸⁶ Srov. Čemu slouží babyboxy?. *Psychologie Dnes : Psychologie, psychoterapie, životní styl*. 2006, roč. 12, č. 9, s. 29-31.

podmínky, bezpečnost dítěte proti zásahům třetích osob a zaručí taktéž návaznost na rychlá další opatření.

V závěru posudku je zmíněna povinnost všech orgánů, které se na řešení této životní situace dítěte podílejí, respektovat platné právní předpisy, tedy zajistit právo dítěte na okamžitou registraci podle **zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení**, zajistit jeho právo na sociálně-právní ochranu dětí dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a taktéž právo na veškerou soudní ochranu dle příslušných ustanovení **zákona č. 94/1963 Sb., o rodině**.⁸⁷

5.2.3 Hledisko soudkyně

Odbornice v oblasti opatrovnického soudnictví **JUDr. Hana Nová** vypracovala pro nadační fond zprávu o právní úpravě babyboxů. Autorka se mimo jiné podílela na 3. knižním vydání (podstatně přepracované a doplněné) zákona o rodině.⁸⁸

V této zprávě se uvádí, že je nutné zdůraznit význam a účel babyboxů, které umožňují záchranu života nechtěného novorozeného dítěte.

Přestože není Nadační fond pro odložené děti Statim zařazen mezi pověřené orgány sociálně-právní ochrany dětí, nelze z tohoto vyvozovat, že jakákoli činnost zaměřená na ochranu a pomoc nezletilým dětem podléhá pouze režimu zákona o sociálně-právní ochraně dětí, byť by se jednalo o oblast veřejného práva. Pouze v zásadních oblastech (k nimž lze jednoznačně zahrnout i oblast sociálně-právní ochrany dětí) si stát může vyhradit jakýsi vlastní, státní monopol, ale rozhodně nikoli ve všech oblastech veřejného zájmu. Nelze ale omezovat aktivity občanů a institucí, které pomáhají druhým lidem v různých životních situacích a sloužící k jejich ochraně.

Odmítá názor, že zavedení a provozování babyboxů svým způsobem napomáhá k trestnému činu zanedbání povinné výživy dle § 213 **trestního zákona**, neboť babyboxy

⁸⁷ Srov. ZACHARIÁŠ, J. *Babybox - Statim* : Archiv [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/10-clanek.php>>.

⁸⁸ HOLUB, M., NOVÁ, H. *Zákon o rodině a předpisy související*. 3. podstatně přepracované a doplněné vyd. Praha : Linde, 1998. ISBN 80-7201-093-X.

jsou umístovány ve zdravotnických zařízeních a tudíž náklady na jejich výživu jsou hrazeny z prostředků zdravotního pojištění.

Zajištění práva na život je nutné vnímat jako určitou svátost, která musí být nadřazena jakýmkoli jiným filozofickým, právním i faktickým těžkostem. Jeho ochrana je prvořadým úkolem každého z nás a není vázána na podmínky státní příslušnosti, zdravotního stavu, právního statusu atp. Teprve poté, kdy dítě přežije, lze řešit uspořádání jeho života.

6 Legitimní alternativy pro odložení dítěte

Některé matky mohou zažívat pocit, že život dítěte je dar nad jejich síly nebo naopak zatěžující problém. Je tedy zapotřebí, aby se nastávajícím matkám či rodičům, jež nejsou na dítě připraveny, dostalo včas náležité odborné pomoci a lidské blízkosti. Tuto pomoc nabízí instituce zaměřené na poskytování služeb matkám a dětem. Je také nutné, aby společnost dbala důraz na prevenci nechtěného početí, které by mohlo pro dítě skončit tragicky. Matky mohou v České republice vybírat z několika alternativ, jak **zabránit nechtěnému těhotenství**:

- **antikoncepce**
- **umělé přerušování těhotenství**
- **sterilizace** ze zdravotní indikace

A další možnosti, pokud se rozhodnou **vzdát se dítěte po porodu**:

- **utajený porod** podle z. č. 422/2004 Sb.

Utajený porod, jež je proveditelný v České republice od 1.9.2004, je možný za předpokladu, že bude uskutečněn ve zdravotnickém zařízení (porodnici), rodička má trvalý pobyt na území České republiky a není vdaná. Pokud si žena o utajený porod písemně požádá, dostane se jí práva na zvláštní ochranu osobních údajů. Porodnice vede matčinu zdravotnickou dokumentaci, ve které je její jméno a příjmení oddělené od ostatních zdravotnických údajů. Stejně tak její datum narození a datum porodu. Po ukončení

hospitalizace se dokumentace zapečetí. Zpětné otevření je možné jedině na základě soudního rozhodnutí. Lékaři a zdravotnický personál jsou povinni zachovávat mlčenlivost.

Do matriční knihy narození se jméno a příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů nezapisují, pokud matka dítěte požádala o utajený porod. Zápis dítěte do knihy narození se provede podle zprávy zdravotnického zařízení, v němž se dítě narodilo.

Zdravotnická péče související s utajeným těhotenstvím a porodem dítěte hradí ta zdravotní pojišťovna, kterou na základě identifikačních údajů pojištěnce požádá zdravotnické zařízení.

Po utajeném porodu je nutné, aby o tomto případě porodnice obeznámila sociální pracovníky, kteří matce poskytnou sociálně-právní poradenství. Dítě je umístěno buď v kojeneckém ústavu nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, např. Klokánek (nestátní instituce) nebo Delfínek (státní instituce).

- podat žádost o umístění dítěte do **kojenecké ústavu**

Možné v případě, kdy matka nežádá o zachování anonymity

- **souhlas s osvojením**

V České republice může dát matka souhlas s osvojením až po vypršení šesti týdnů lhůty po porodu, tzv. šestinedělí. Pokud nechce mít po tuto dobu dítě u sebe, je umístěno do kojeneckého ústavu, Klokánku či Delfínku.

- **anonymní porod**

Babyboxy a Fond ohrožených dětí pomáhají matkám nebo rodičům, kteří se z určitého důvodu rozhodli porodit mimo porodnici či jiné obdobné zařízení. Chtějí zůstat v naprosté anonymitě, rodí většinou v domácím prostředí a chystají se novorozeně co nejdříve po

porodu odložit. Vzhledem k tomu, že rodiče nevystaví dítěti rodný list, je dočasně anonymní osobou, která nemá oficiální vztah k žádné fyzické osobě. Fond poskytuje krizovou telefonní linku (776 833 333), na které přijímá žádosti o neodkladné převzetí dítěte od jeho rodičů. Pracovníci Fondu dítě vyzvednou a zjistí, zda-li předávající osoba chce dítě pojmenovat nebo zda poskytne informace o zdravotním stavu rodičů. Ty jsou velmi významná pro zjištění, zda-li dítě nebude mít předpoklady k dědičné chorobě apod. Po převzetí novorozence jej odvezou k lékařskému vyšetření. V den převzetí dítěte musí Fond podat návrh na „rychlé“ předběžné opatření, ve kterém bude žádat soud o umístění dítěte do Klokánku. Soud ve věci „rychlého“ předběžného opatření musí rozhodnout do 24 hodin. Když je dítě umístěné, Fond obeznámí žadatele o osvojení. Ve všech čtyřech případech anonymního odložení dítěte do Fondu ohrožených dětí, došlo k osvojení do několika dnů, maximálně týdnů.

- požádat o pomoc **sdužení, zabývající se ochranou lidského života**

např. Sdužení ochrany nenarozeného života (SONŽ)

Sdužení nabízí pomocnou ruku ženám a dívkám, které se ocitly v tíživé životní situaci, těhotným ženám, které byly zaskočeny neplánovaným těhotenstvím, budoucím maminkám, svobodným a osamělým matkám, neúplným rodinám a rodinám sociálně potřebným. Sdužení spravuje síť poraden pro ženy a dívky v tísní a celostátní linka pro ženy a dívky (603 210 999).

ZÁVĚR

*„Postavení dítěte ve společnosti se dnes, stejně jako v minulosti, odvozuje od vztahu mezi dítětem a dospělým. Tento vztah vždy byl a bude vztahem nerovným, založeným na uplatňování moci dospělého.“*⁸⁹ Tento citát stručně vystihuje a provází celou bakalářskou práci. Ani naše společnost se nemůže pyšnit tím, že by mělo dítě od početí dokonalou ochranu a respekt. Dokladem toho je, že určitá skupina lidí pocítila potřebu zřídit babyboxy, aby se v co nejvyšší míře zabránilo usmrcování novorozenců po porodu nebo jejich opouštění na odlehlém místě. Ode dne jejich vzniku byly využity celkem šestkrát. Dle mého názoru je to vysoké číslo a právě babyboxy by svou existencí měly ve společnosti a kompetentních institucích vyvolávat reakci a následně patřičné změny, které by zastavily potřebu boxy zřizovat.

Osoba rozhodující se odložit dítě nemusí být vždy krkavčí matkou, je to také člověk, jenž potřebuje podporu, informace a hledá řešení. Mnohdy jistě rozhoduje o životě dítěte vteřina, podnět, náhoda. Výhodou boxů je jejich bsolutní anonymita při a po odložení dítěte. Ne každý je jistě schopen jednat s institucí, jíž je zdravotní nebo sociální zařízení.

Pakliže babyboxy fungují, měla by jim být poskytnuta taková publicita, aby každé těhotné ženě bylo známo, že právě takováto alternativa existuje.

Babyboxy mohou přispět k snížení stále vysokého počtu potratů v České republice. Zároveň je také zapotřebí rozvíjet osvětovou činnost připravující mladou generaci k odpovědnému přístupu ke vzniku nového života.

Těmito několika doplňujícími odstavci bych chtěla vyjádřit plnou podporu babyboxům, neboť doba, kdy budou vybudovány pro děti takové podmínky, jenž by jim zajistily optimální ochranu a úctu, je dle mého názoru ještě v nedohlednu.

Touto prací aspiruji na vytvoření informačního materiálu, který čtenáři rozšíří úhel pohledu na babyboxy tím, že ho provede významnými souvislostmi, které se s boxy pojí.

⁸⁹ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha : G plus G, 1999. s. 16. Zde a nyní. ISBN 80-86103-21-8.

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

- HOLUB, M., NOVÁ, H.** *Zákon o rodině a předpisy související*. 3. podstatně přepracované a doplněné vyd. Praha : Linde, 1998. ISBN 80-7201-093-X.
- HORSKÁ, P., et al.** *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. [s.l.] : [s.n.], 1990. Pyramida. ISBN 80-7038-011-X.
- HORSKÝ, J., SELIGOVÁ, M.** *Rodina našich předků*. 1. vyd. Praha : Lidové noviny, 1997. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-195-6.
- JELÍNEK, J., SOVÁK, Z.** *Trestní zákon a trestní řád : Poznámkové vydání s judikaturou*. 18. aktualiz. vyd. Praha : Linde, 2002. ISBN 80-7201-366-1.
- KLABOUC, J.** *Manželství a rodina v minulosti*. 1. vyd. Praha : Orbis, 1962. 281 s. ISBN 11-080-62.
- LANGMEIER, J., MATEJČEK, Z.** *Psychická deprivace v dětství*. 3. vyd. Praha : Avicenum, 1974. s. 69-70. ISBN 08-049-74.
- LENDEROVÁ, M., RÝDL, K.** *Radostné dětství? : Dítě v Čechách devatenáctého století*. 1. vyd. Praha a Litomyšl : Paseka, 2006. Fénix. ISBN 80-7185-647-9.
- MATĚJČEK, Z., LANGMEIER, J.** *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : Panorama, 1986. Pyramida. ISBN 11-060-86.
- NAVRÁTILOVÁ, A.** *Narození a smrt v české lidové kultuře*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2004. s. 27. ISBN 80-7021-397-3.
- POSPÍŠIL, C.V.** *Teologie služby*. Karmelitánské nakladatelství, 2002. Teologie. ISBN 80-7192-748-1.
- PÖTHER, P.** *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha : G plus G, 1999. Zde a nyní. ISBN 80-86103-21-8.

Sborníky:

- MOŽNÝ, I.** *Vzdělanostně diferencovaná ilegilitimita jako symptom pozdní moderny*. In PLAŇAVA, I., PILÁT, M. *Děti, mládež a rodiny v období transformace*. 1. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2002. ISBN 80-86598-36-5.

Seriálové publikace:

BLAŽKOVÁ, J. Jak odložené děti našly domovy : \"Nemohu se o ni starat,\" řekla. **Mladá fronta DNES**. 23.12.2006, roč. XVII, č. 298, s. A4.

Čemu slouží babyboxy?. *Psychologie Dnes : Psychologie, psychoterapie, životní styl*. 2006, roč. 12, č. 9, s. 29-31.

Elektronické dokumenty:

ABZ slovník cizích slov [online]. 2005-2006 [cit. 2007-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/statim>>.

Babyklappe : Produktion und Montage [online]. 2003 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.babyklappe.info/>>. (vlastní překlad)

BBC News : Asia-Pacific [online]. 2000 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6131744.stm>>. (vlastní překlad)

BERÁNKOVÁ, K. MPSV vydalo metodiku pro případy dětí odložených do babyboxů [online]. Praha : MPSV, 16.3.2006 [cit. 2007-01-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>>.

BLAŽKOVÁ, J., MÁLKOVÁ, O. Matka odložila jedno z dvojčat do boxu [online]. 1998 [cit. 2006-02-24]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A060219_221134_domaci_dp>.

Caritasverband fur die Stadt Gelsenkirchen e.V. : Babyfenster [online]. 2000 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://caritasverband-gelsenkirchen.de/inhalt.html>>. (vlastní překlad)

Door of Hope : How we started [online]. 2004 [cit. 2007-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.holeinthewall.org.za/index.htm>>. (vlastní překlad)

FN Motol : Historie [online]. 2003 [cit. 2007-05-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.fnmotol.cz/html/nemocnice/historie-nemocnice-sv-lazar.php?lang=cz>>.

Fond ohrožených dětí [online]. 2000 [cit. 2007-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.fod.cz/>>

HESS, L. Babybox – Statim : Archiv [online]. [cit.2007-01-21]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/uvod.php>>.

Hniezdo záchrany: Hniezdo záchrany [online]. 2005 [cit. 2007-02-02]. Slovenština. Dostupný z WWW: <<http://www.hniezdozachrany.sk/hz/a04.htm>>.

- Charita Česká republika** : *Výroční zpráva 2003* [online]. 2004 [cit. 2007-04-25].
Dostupný z WWW:
<<http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=698&nLanguageID=1>>.
- Japan children´s rights network** [online]. 2006 [cit. 2007-04-26]. Dostupný z WWW:
<http://www.crnjapan.com/abuse/aarticles/2006/en/20061109-unwanted_baby_box.html>.
(vlastní překlad)
- KALAŠOVÁ, B.** *Antika : Společnost* [online]. Verze 1.0. 2004 [cit. 2007-04-30].
Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1503>>.
- Klinikheute.de** : *Babykörbchen in Ludwigshafen* [online]. 2000 [cit. 2007-02-02].
Dostupný z WWW: <<http://klinikheute.de/?l=104&m=64&d=24317&t=2>>. (vlastní překlad)
- Lidovky.cz** : *Domov* [online]. 2007 [cit. 2006-02-28]. Dostupný z WWW:
<http://lidovky.zpravy.cz/ln_domov.asp?r=ln_domov&c=A060227_231834_ln_domov_vvr>. ISSN 1213-1385.
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky** : *Legislativa : Trestný zákon* [online]. 2005 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.minv.sk/legislativa/Azakony.htm>>.
- Ministerstvo vnitra** : *Statistiky* [online]. Praha : MV, 2005 , 8.2.2007 [cit. 2007-05-14].
Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/statistiky/krim_stat/2006/index.html>.
- Nemocnice milosrdných bratří** : *Babybox pomáhá odloženým dětem* [online]. 2006 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.nmbrno.cz/index.php?clanek=36>>.
- PLAVKA, R.** *Babybox - Statim : Aktuality* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-02-13]. Dostupný z WWW:
<<http://www.statim.cz/6-clanek.php>>.
- Prohlášení Ministerstva zdravotnictví ...** [online]. Praha : MZ, 1996 [cit. 2007-02-13].
Dostupný z WWW: <<http://www.mzcr.cz/index.php?clanek=1505>>.
- POKORNÁ, M., HESS, L.** *Babybox – Statim : Aktuality* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-01-21]. Dostupný z WWW:
<<http://www.statim.cz/uvod.php>>.
- SCHNEIBERG, F.** *Babybox - Statim : Archiv* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004. [cit. 2007-05-02]. Dostupný z WWW:
<<http://www.statim.cz/9-clanek.php>>.
- Schwager und cerzweifelt?** : *Babynest* [online]. 2000 [cit. 2007-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.babynest-salzburg.at/>>. (vlastní překlad)

Slovenská lekárska komora : zákon č. 576/2004 Z.z., o zdravotnej srarostlivosti [online]. 2004 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <http://www.lekom.sk/files/media/933_576_2004.pdf>.

Slovník cizích slov [online]. 2005 [cit. 2007-05-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.cz/index.php?action=vyhledavani&text=%9Akapul%ED%F8>>.

Zákon č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně některých souvisejících zákonů [online]. 2000 [cit. 2007-05-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00123&cd=76&typ=r>>.

ZACHARIÁŠ, J. *Babybox - Statim : Archiv* [online]. Praha : Občanské sdružení pro odložené děti – Statim, 2004 [cit. 2007-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.statim.cz/10-clanek.php>>.

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění [online]. Praha : MZ, 2003 [cit. 2007-02-06]. Dostupný z WWW: <http://www.vzp.cz/cms/internet/cz/Platci/legislativa/zakon_48_1997_sb.html#Par11>.

Zákon č. 300/2005 Z.z., trestní zákon [online]. 2005 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.minv.sk/legislativa/Azakony.htm>>.

Zákon č. 576/2004 Z.z., o zdravotnej srarostlivosti [online]. 2004 [cit. 2007-03-04]. Dostupný z WWW: <http://www.lekom.sk/files/media/933_576_2004.pdf>.

Seznam příloh

Příloha I – Doporučení k postupu příslušných obecních úřadů při odložení dítěte do babyboxu

Příloha II – Obrazová dokumentace schránek pro odložené děti

Doporučení k postupu příslušných obecních úřadů při odložení dítěte do babyboxu

1. Postup pro dobu bezprostředně po odložení dítěte do babyboxu :

- a. dítě se z babyboxu převezde do zdravotnického zařízení, kde je mu poskytnuta odpovídající zdravotní péče,
- b. zdravotnické zařízení, kde je zřízen babybox, je povinno neprodleně oznámit místně příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí skutečnost, že do babyboxu bylo umístěno dítě (§10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí); je nutné, aby každé zařízení mělo k dispozici pohotovostní telefonní spojení na příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

2. Místní příslušnost obecních úřadů :

- a. v případě známé totožnosti dítěte (např. byl přiložen rodný list dítěte; matka kontaktovala příslušné orgány sociálně-právní ochrany, zdravotnické zařízení či jiný subjekt a „identifikovala“ dítě) je místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle trvalého pobytu dítěte (§ 61 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí),
- b. v případě neznámé totožnosti dítěte je místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle umístění babyboxu, ve kterém bylo dítě nalezeno (§ 61 odst. 3 písm. a) a odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí).

3. Postup příslušných subjektů při umístování dítěte :

A) v případě známé totožnosti dítěte :

- a. příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí bude vždy kontaktovat rodiče dítěte za účelem konzultace a nabídky spolupráce při řešení nepříznivé situace, v níž se rodina nachází,
- b. příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí zajistí rodičům dítěte veškerou možnou

pomoc a podporu v případě, že se rozhodnou dítě si ponechat, přičemž přihlíží k důvodům, které vedly rodiče k odložení dítěte do babyboxu,

c. v případě, že nebude možné zajistit péči o dítě v rámci vlastní rodiny, zvolí příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí další postup vzhledem k možné perspektivě dítěte a jeho rodiny (tj. vzhledem k tomu, zda se jedná o dočasně nebo trvale nepříznivý stav),

d. příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí se pokusí zajistit souhlas obou rodičů s osvojením podle § 67 a § 68a zákona č. 94/1963 Sb., o rodině,

e. pokud rodiče dítěte nedají souhlas s jeho osvojením, a o dítě nebudou projevovat po dobu stanovenou zákonem zájem, podá orgán sociálně-právní ochrany dětí podle

§ 68 odst. 3 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině návrh soudu na rozhodnutí splnění podmínky osvojení spočívající v tom, že rodiče neprojevují zájem o své dítě.

B) v případě neznámé totožnosti dítěte :

a. orgán sociálně-právní ochrany dětí podá podnět soudu na předběžné opatření podle § 74 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, případně návrh na předběžné opatření podle § 76a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu; v němž jako osobu, do jejíž péče se dítě svěřuje, označí vhodnou fyzickou osobu nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo zvláštní zdravotnické zařízení,

b. soud ustanoví dítěti poručníka, přičemž orgán sociálně-právní ochrany dětí činí neodkladné úkony v zájmu dítěte a v jeho zastoupení v době, kdy není dítěti ustanoven poručník nebo dokud se ustanovený poručník neujme své funkce (§17 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí),

c. zdravotnické zařízení, do kterého bylo dítě po umístění do babyboxu převezeno, provede všechna zdravotní vyšetření, která jsou nutná a možná k založení do zdravotní dokumentace dítěte vhodného do náhradní péče,

d. pokud skutečnosti na straně dítěte nebrání uvažované formě náhradní rodinné péče, vyhledá příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí z evidence žadatelů o osvojení a pěstounskou péči osoby vhodné ke svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, nejlépe s perspektivou budoucího osvojení dítěte,

e. příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí zkontaktuje vybrané žadatele, provede s nimi pohovor a upozorní je na skutečnosti vyplývající ze zdravotnické a jiné dokumentace dítěte, na případnou absenci některých vyšetření, na možná rizika z toho plynoucí a právně poučí o specifičnosti situace, kdy například dosud nedošlo k souhlasu rodičů s osvojením ani k určení nezájmu o dítě soudem, a o možnosti vrácení dítěte biologickým rodičům, pokud by se přihlásili.

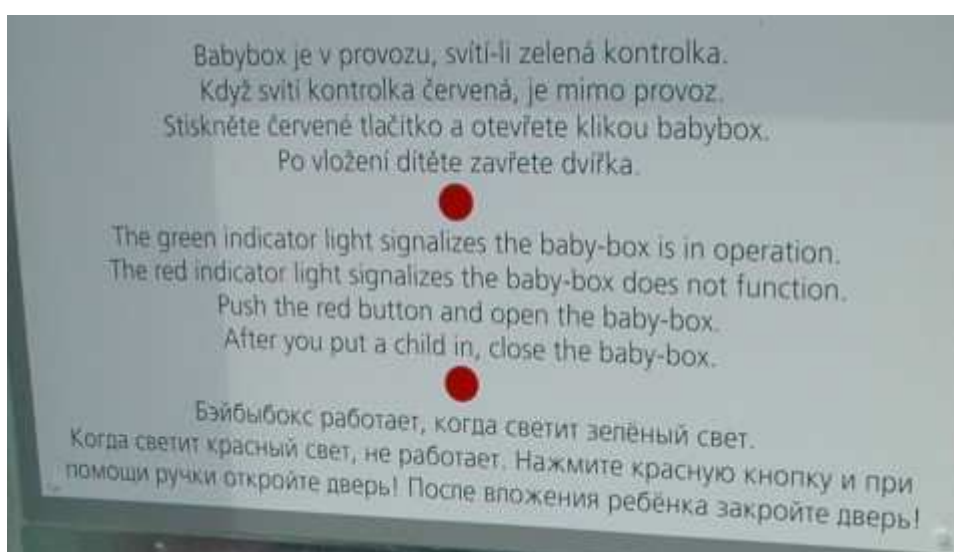
Příloha II

Obrazová dokumentace schránek pro odložené děti

Propagační leták babyboxů

Návod k použití

Babybox – Praha

Babybox – Brno

Babybox – Olomouc

Babybox – Kadaň

Hniezdo záchrany – Slovenská republika

Door of Hope – Jihoafrická republika

Abstrakt

TOMÁŠKOVÁ, P. *Čemu slouží babyboxy?*. Klatovy, 2007. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. I. Bublíková.

Klíčové pojmy: babybox, novorozenec, dítě, odložení, usmrcení, Statim, Fond ohrožených dětí, anonymní porod

Práce se zabývá především zřizováním babyboxů v České republice. Interpretuje pro i proti argumenty odborníků, které popisují morální, právní a technické aspekty těchto zařízení. Část je věnována historickému vývoji postoje společnosti k otázce nechtěných dětí, v Čechách a Evropě. Práci pak uzavírá kapitola o dalších alternativách k babyboxům. Hlavním cílem je pomoci čtenáři vytvořit si z poskytnutých informací ucelený názor na probíranou problematiku.

Abstract

To what serve the babyboxes?

Key words: babybox, newborn, child, removal, dispatch, Statim, Fund of children in danger, anonymous childbirth

The work is dealing, first of all, with establishing babyboxes in Czech republic. It interprets pro-and-con arguments from specialists, which are describing moral, law and technical aspects of that equipment. One part is devoted to the historical progress of social attitude to problem with unwished babies, in the Czech republic and in the Europe. Work is closing by a chapter of another alternatives to babyboxes. The main goal is to help the reader with making complete opinion of mentioned questions.